

Az utolsó alkalommal a 60-AS évek elején folytatott beszélgetésünk fonalát vettük fel újra, és ehhez kapcsolódva kísértés és bűn összefüggését elemeztük, mint a pneumatológia egyik alapproblémáját.¹ Az eredmény, amelyre jutottunk, lényegileg abban foglalható össze, hogy a kísértés a szellem létének és magának a személyiségnek struktúrájához tartozik, a bűn pedig a kísértés despiritualizálása, és talán úgy viszonylik a mindig nyitott kérdéshez, mint az önmagát nárcisztikusan lezáró egyéniség a szüntelen transzcendáló személyiséghez. Funkciója is éppen a személyiség felé fordulás, a centripetalitás folytonos aktualizálása, a személyiségi én (= az én személyiségi erőinek?) éber tartása, míg a bűné éppen ennek az elaltatása. Az, hogy a sérülékeny lelkiismeret a kísértést bűnként érti félre, vagyis az egyéniségnek a személyiségről való leszakadásaként, már a személyiségi (vagy pontosabban: perszónifikációs) erő meggyengülésének tünete, arra vall, hogy az énben megbomlott az intenzió és extenzió pozitív egyensúlya, s az „in” és az „ex” között az iránytalan tenzió, az emésztő feszültség foglalta el az egyensúly helyét: a lelkiismeret helyét annak egyik önállósuló, elszigetelő eleme: a lelki feszültség. Nem véletlen ez: magában a kísértésben, mint a személyiség konstituens elemében rejlik a gyökere, a kísértésnek éppen az a funkciója, hogy a félreismerést lehetővé tegye. Ezzel határolja el a személyi létet a tárgyi létől: emlékezzünk vissza arra, amit a félreismerhetőségről mint a személyes lét feltételéről mondtunk.² Ezért figyelmeztet Franz Baader is a kísértés pozitív jellegére és arra, hogy a kísértés ellen csak a pozitív (személyiségi) erők növelésével – „átvilágítással” – lehet védekezni, mert negatív védekezés, az elfojtás csak a kísértés személyiségromboló tendenciáját erősíti.

Ez a személyiségromboló tendencia mindenek előtt abban nyilvánul meg, hogy az én, amely a puszta lelki feszültség állapotába került az „in” és az „ex” között, a kisebbik ellenállás irányát választva, az „ex” és ezzel a nárcizálódás, individuáció tökéletes elszigetelődése felé tör.

---

¹ Vö. Tábor Béla, [Kísértés és bűn – részlet \(1972\)](#), in *Vajda Júlia* (szerk. Kozák Gy., Soóky A.)

² „Személyes viszonyba csak azzal kerülhetünk, akit (és amit!) félreismerhetünk, és olyan mértékben kerülünk vele személyes viszonyba, amilyen mértékben *nem* ismerjük félre.” Tábor Béla, [A személyiség felismerhetősége](#) in *Új Forrás* 2020/10.